

Metsäkylän ja Kangasniemen päiväkotien suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

päivämäärä 25.9.23

Hyvinvointi ja turvallisuus Ylöjärven varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Tavoitteena, että lapset oppivat työskentelemään yhdessä ja he saavat tilaisuuden harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua.

Yhteisöjen rakenteiden ja käytäntöjen tulee edistää lasten hyvinvointia ja turvallisuutta.

Perusopetuslaki ja perusopetuksen valtakunnallinen opetussuunnitelma edellyttävät, että kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi laaditaan yksikkökohtainen suunnitelma.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja varhaiskasvatuslaki edellyttävät, että kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti.

Esi- ja perusopetus

Arvoperusta Opetussuunnitelmien perusteissa lähtökohtana on lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus, elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Jokainen lapsi ja nuori on ainutlaatuinen ja arvokas sellaisena kuin hän on. Opetuksen ja kasvatuksen tulee tukea lasta ja nuorta kasvamaan ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Sivistyksen kuuluu taito käsitellä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja rohkeasti. Arvoperusta tulee näkyä eri yksiköiden toimintakulttuurissa.

Muutokset, jotka tulivat 1.8.22 voimaan, ovat lyhyesti (OPH)

- Lapsen edun ensisijaisuus. Lapsen edun ensisijaisuus on jatkossa huomioitava esiopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä.
- Lasten ohjaaminen yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa. Lisätty myös tarkennus aikuisen läsnäolosta ja ohjauksesta turvallisuuden varmistamiseksi.
- Opettajan, päiväkodin johtajan ja rehtorin ilmoitusvelvollisuus. Heillä on jatkossa velvollisuus ilmoittaa huoltajalle tai muulle edustajalle epäilyistä kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä ja väkivallasta esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen. Ilmoitusvelvollisuus koskee kohteena ollutta ja epäiltyä lasta

Kangasniemen ja Metsäkylän päiväkotien suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

1. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan

Kiusaaminen on ryhmäilmiö ja perustuu ryhmän lasten välisiin keskinäisiin suhteisiin. Se on valta-aseman epätasapainoa. Lapset voivat kokea kiusaamisen eri tavalla ja kokemus on hyvin henkilökohtainen. Se voi olla fyysistä tai psyykkistä. Joku voi aloittaa kiusaamisen, joku voi vahvistaa sitä tai mennä siihen mukaan ja joku ei uskalla olla menemättä mukaan. Se voi olla monenlaista lällättelyä, nimittelyä, ilkeää puhetta, ryhmän ulkopuolelle jättämistä, fyysistä satuttamista, uhkailua, kiristämistä ja jahtaamista. Kiusaaminen voi olla satunnaista tai toistuvaa ja kohdistua samoihin lapsiin.

Henkilöstön yhteinen näkemys kiusaamisesta:

Lapsella on ryhmässä oikeus fyysiseen ja psyykkiseen koskemattomuuteen. Turvallinen ryhmä luo lapselle oppimisen edellytykset. Henkilöstön tehtävänä on auttaa jokaista lasta toimimaan ryhmässä yhdessä ja yksilönä. Päiväkotipäivän kulkuun on suunniteltu struktuuri ja pedagoginen toiminta siten, että tukee ryhmän toimintaa lasten erilaiset tarpeet huomioiden. Lapset opettelevat aikuisen ohjauksessa ristiriitojen ratkaisuja mm. anteeksipyyttämistä ja -antamista, vuorottelua, toisen ihmisen arvostavaa kohtelua.

Lapsen etu otetaan huomioon ensisijaisena, eli arvioidaan ja asetetaan lapsen etu ensisijalle häntä koskevissa toimissa sekä päätöksissä. Päätöksissä pitää olla takana vahvat avoimet perustelut. Lasta koskevat päätökset ja ratkaisut eivät useinkaan ole lopullisia, vaan tilanteet muuttuvat lapsen kasvaessa tai lapsen edun muuttuessa. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, ilmaista oma mielipiteensä ja hänen kertomat asiat otetaan vakavasti. Henkilöstölle lapsen oikeudet ovat ensisijaisen tärkeitä ja aikuisten tarpeet tulevat vasta sen jälkeen.

Miten lapsia ohjataan ottamaan vastuuta ryhmän "hyvästä hengestä"?

"Erilaisuuden hyväksyminen ja suvaitsevaisuus" - keskustelua käydään lapsiryhmän arjen tilanteissa. Lasten osallisuus syntyy keskustelun, tunne- ja vuorovaikutustaitokuvien käytön, pohdinnan ja ryhmän omien sääntöjen laatimisen kautta. Leikin avulla lapset luovat kaverisuhteita ja harjoittelevat toimimista muiden lasten sekä aikuisten kanssa. Leikin kautta lapset käsittelevät ympäristöään ja harjoittelevat taitojaan. Henkilöstö on lasten tukena erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja tarvittaessa kannattelevat sekä ohjaavat lapsia haasteellisissa tilanteissa.

Huoltajien ja päiväkodin henkilöstön yhteistyö:

Kiusaamisen, väkivallan tai häirinnän tilanteista ilmoitetaan huoltajille yhteisen sopimuksen mukaan; henkilökohtaisesti kasvotusten keskustellen, puhelimitse tai Päikky-sovelluksen kautta viestillä.

Huomioimme keskusteluissa myös lapsen läsnäolon tarpeen tai poissaolon mahdollisuuden. Henkilöstön tehtävänä on arvioida ennen keskustelutilanteita, että onko lapsen hyvä olla paikalla keskustelussa vai ei. Tarvittaessa järjestämme huoltajan tai huoltajien kanssa yhteisen rauhallisen keskusteluhetken, missä voimme yhdessä etsiä ratkaisuja kiusaamisen yms. tilanteisiin. Tärkeää on, että päiväkotitiimi ja huoltajat tekevät näiden asioiden äärellä yhteistyötä. Lapsen toiminnan havainnointi ja kuuleminen on tärkeää kaikkien aikuisten osalta.

Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä

1. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän käsitteiden käsittely henkilöstön, esioppilaiden ja varhaiskasvatuksen lasten kanssa.

Henkilöstön kanssa käydään keskustelua eri käsitteistä ja ilmiöistä opettajien pedagogisissa palaverissa, lastenhoitajien tiimipalaverissa ja muissa yhteisissä foorumeissa. Tärkeää on yhteinen ymmärrys käsitteiden merkityksestä omaan ja yhteiseen toimintaamme. Henkilöstön on tärkeää tarkistaa omia asenteita ja ajatuksia, omaa suhtautumista jokaiseen lapseen, lapsiryhmään ja työyhteisöön. Lapsiryhmän tiimillä pitää olla yhteinen ymmärrys näistä asioista ja tiimin jäsenten välisellä keskustelulla on suuri merkitys.

Lasten kanssa käsitteitä käsitellään lasten ikätasonmukaisesti. Apuna voidaan käyttää kuvia, piirtämistä tai muuta havainnollista menetelmää. Lastenkokouksissa voidaan keskustella näistä käsitteistä ja niiden aiheuttamista ajatuksista sekä tunteista. Keskustelun kautta voidaan luoda yhteisiä ryhmän sääntöjä.

2. Yleistä kiusaamisen ehkäisemisestä ja siihen puuttumisesta.

Henkilöstö on lähellä lasta kaikessa siinä, mitä tapahtuu päiväkodin normaalissa arjessa. Henkilöstö tukee lapsia ryhmäytymisessä. Lapset kohdataan yksilöinä ja ryhmänä kuunnellen ja keskustellen. Henkilöstön tehtävänä on luoda hyvä vuorovaikutussuhde lapsiin sekä auttaa lapsia toimimaan yhdessä. Päiväkodeissamme panostetaan hyvään ilmapiiriin ja tuetaan lasten tunne- ja kaveritaitoja, ennaltaehkäistään kiusaamistilanteita. Henkilöstö tunnistaa kiusaamisen eri muodot ja tilanteet sekä niihin puututaan aktiivisesti. Päiväkodin arjessa on ryhmärajoja ylittäviä tilanteita esim. ulkoilut. Tärkeää on, että koko henkilöstöllä on tiedossa yhteiset sovitut toimintatavat kiusaamisen ehkäisemiseksi ja näihin tilanteisiin puututaan yhteisvastuullisesti.

Kiusaamisen ehkäisy on osana laadukasta pedagogiikkaa. Päiväkotimme henkilöstö antaa mallin vuorovaikutuksesta omilla esimerkeillään. Tavoitteena on huomata lapsiryhmän arjessa jokaisen lapsen vahvuudet ja kertoa ne heille positiivisin ilmein, elein sekä sanoin. Henkilöstö ohjaa myös muita lapsia huomaamaan toisessa lapsessa vahvuuksia ja suhtautumaan toiseen ihmiseen myönteisellä tavalla. Kiinnitämme myönteistä huomiota lasten oma-aloitteiseen kaveritaitojen tukevaan toimintaan. Kaveri- ja tunnetaitojen harjaannuttamiseksi ja kehittämiseksi meillä on käytettävissä eri ikäryhmille soveltuvia menetelmiä ja materiaaleja.

. Päiväkotiryhmän peruskiviä kiusaamisen ennaltaehkäisyyn;

- Turvallinen ryhmä, jossa lapsi kokee olevansa yksi ryhmän jäsenistä.
- Yhteisöllisyys
- Lapsen osallisuus; lasten omien ajatusten, mielipiteiden ja ideoiden huomioiminen toiminnassa ja sen suunnittelussa.
- Pedagogisesti toteutetut leikkiympäristöt
- Ohjattu ja tuettu leikki. Aikuisen vahva rooli mukana leikki tilanteissa.
- Vahvuuspedagogiikka; vahvistetaan lasten vahvuuksia ja huomataan joka päivä toisissamme positiivisia asioita.
- Henkilöstön aito läsnäolo ja tietoisuus siitä, mitä ympäristössä sekä lasten vuorovaikutussuhteissa tapahtuu. Keskustelu lasten kanssa erilaisissa tilanteissa ja annetaan lapsille mahdollisuus sanoittaa omia tunteitaan.
- Kaveritaidot ja tunnetaidot
- Lapsen omat turvataidot; opetetaan lapsille omantilan ja omien rajojen asettamista sekä "EI" sanan sanomista niissä tilanteissa, joissa hänen fyysisiä ja psyykkisiä rajoja rikotaan.
- Välitön puuttuminen
- Yhteistyö vanhempien kanssa

3. Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Toimenpiteet ja puuttumisen keinot:

Pidämme tärkeänä lapsiryhmän toimintaympäristön ja ryhmän päivästruktuurin hyvää pedagogista suunnittelua. Ympäristöä muokataan lasten edun ja tarpeiden mukaan. Lasta havainnoidaan aktiivisesti ja häntä autetaan ennakoivasti eri tilanteissa. Henkilöstö on sopinut yhteisiä toimintatapoja väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi sekä tällaisen käyttäytymisen välittömään puuttumiseen. Päiväkodin henkilöstö on käynyt Avekki-koulutuksen Tunnetie turvaan. Henkilöstöä ohjeistetaan tilanteissa turvalliseen ja oikeaan lähestymistapaan.

4. Häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Ehkäisevät toimenpiteet ja puuttumisen keinot:

Päiväkodeissamme lapsiryhmän toiminnan perustana on hyvä ja laadukas pedagogiikka. Henkilöstön kanssa on perehdytty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuden asioihin ja parhaillaan tehdään ryhmäkohtaisia selvityksiä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä etsitään selvitysten kautta kehittämisen kohteita. Häirinnän ehkäisemiseksi henkilöstö havainnoi lapsiryhmän ja lasten toimintaa aktiivisesti. Ryhmän häirintätilanteisiin puututaan ja henkilöstön tehtävänä on ohjata lapsia ottamaan toisia lapsia huomioon. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan lasten osallisuus ja heidän ajatuksensa, ideat sekä mielipiteet. Henkilöstö on lasten arjessa aidosti läsnä ja huolehtii siitä, että jokainen lapsi tulee kuulluksi.

5. Yhteistyö veon, koulukuraattorin ja muiden tahojen kanssa
Päiväkotiemme veo tekee arjessa hyvin tiivistä yhteistyötä lapsiryhmien henkilöstön, lasten ja huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä neuvolan ja perheneuvolan kanssa. Esiopetuksen asioissa päiväkodin johtaja, veo tai ryhmän opettaja on tarvittaessa yhteydessä koulukurattoriin tai koulupsykologiin. Koulukurattori voi vieraillla esiopetusryhmässä ja olla mukana huoltajien yhteistyöpalaverissa. Laajennetussa opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu kutsuttaessa koolle (koulukuraattori, veo, terveydenhoitaja, esiopettajat, päiväkodinjohtaja jne.) muutaman kerran vuodessa. Asioista tässä tapaamisessa keskustellaan yleisellä tasolla.
6. Yhteistyö huoltajien kanssa
Yhteistyötä huoltajien kanssa tehdään lapsiryhmässä päivittäin lasten tuonti ja hakutilantilanteissa. Huoltajien kanssa käydään myös lasten varhaiskasvatussuunnitelma keskustelut toimikauden aikana. Tarvittaessa järjestetään myös muita tapaamisia. Näissä keskusteluissa toivotaan molemmin puolista keskustelua, jos lapsi on tuonut esille kokeneensa kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltilanteisiin etsitään yhdessä huoltajien kanssa ratkaisuja.
Huoltajien kanssa sovitaan lapsen arjen tiedottamisen kanavat; kasvotusten, soittamalla tai Päikkyviestillä. Huoltajat tulevat myös yleisemmällä tasolla kuulluksi ja osalliseksi vasukeskustelujen, vanhempainiltojen ja osallistavien yhteisten sähköisten kyselyjen kautta. Aiheina voi olla tasa-arvoja yhdenvertaisuus, päiväkodin tapahtumat, huoltajien asiakaspalautekyselyt yms. Kyselyjen kautta huoltajilla on mahdollisuus vaikuttaa tai tuoda esille nimettömänä heille tärkeitä näkemyksiä ja kokemuksia. Kyselyjen tulokset käsitellään ja huoltajille tehdään tuloksista koonti sekä kerrotaan päiväkodin toiminnan kehittämisen kohteet.
7. Suunnitelmaan perehdytys ja tiedottaminen (henkilöstö, lapset, huoltajat).
Päivitetään ja arvioidaan toimintakauden alussa ja tarvittaessa pm. _____28.9.23_____

Perehdytys ja tiedottaminen toteutetaan:

Suunnitelma on nähtävillä huoltajille päiväkodin nettisivuilla ja henkilöstölle perehdytyskansiossa. Asiasta tiedotetaan huoltajille kauden alussa. Henkilöstö on mukana päivittämässä tätä suunnitelmaa ja uudet työntekijät tutustuvat siihen perehdytyksessä.

1. Varhaiskasvatuksessa panostetaan hyvään ilmapiiriin ja tuetaan lasten tunne- ja kaveritaitoja, ennaltaehkäistään kiusaamistilanteita.
2. Henkilöstö tunnistaa kiusaamisen eri muodot ja tilanteet. Niihin puututaan aktiivisesti.
3. Varhaiskasvatusyksiköissä käydään vuosittain läpi suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Menetelmiä ja toimintatapoja kehitetään.
4. Kiusaamistilanteisiin puututaan aina ja niistä tiedotetaan kaikkia asianosaisia.

